

Dubolimborg

JAAROVERZICHT
2017

INHOUD

ONTZORGING VOOR PARTICULIEREN

4 – 9

ONTZORGING VOOR OVERHEDEN

10 – 14

DUBOLIMBURG

15

Beste lezer,

Renoveren en bouwen is steeds meer een technische en complexe materie. Het is daarom belangrijk dat we in Limburg kunnen rekenen op de expertise en knowhow van de vzw Duurzaam Bouwen Limburg (Dubolimburg). Samen met de provincie en de 40 partnergemeentenzorgen we ervoor dat zowel particulieren als lokale overheden op de meest optimale manier worden ondersteund. Dubolimburg helpt, adviseert, begeleidt en... ontzorgt.

Dubolimburg houdt de vinger aan de pols en verdiept haar service jaar na jaar. In 2017 werden de eerste zaden geplant voor de Collectieve Renovatie-begeleiding in het proeftuinproject Werfgoed. Samen met de stad Hasselt werden twee geslaagde campagnes opgezet rond gevel- en dakisolatie. Het is slechts de voorbode voor meer acties in diverse andere Limburgse gemeenten in 2018. Acties waarin ook de bouwsector nauw betrokken wordt en die leiden tot investeringen die Limburgse aannemers en architecten ten goede komen.

Collectieve renovatie van appartementen is, mede dankzij de mogelijkheden die de Burenpremie bieden, een vast onderdeel van het collectieve adviesaanbod van Dubolimburg geworden. Eigenaars, bewoners, Verenigingen van Mede-Eigenaars en syndici mogen rekenen op een gedetailleerd adviesrapport, toelichting op de Raad Van Bestuur en begeleiding doorheen het renovatieproces. Met als ultieme doel: comfortabele, energiezuinige gebouwen die toekomstproof zijn.

Gemeenten kunnen rekenen op professionele ondersteuning op maat van hun eigen projecten. Onze specialisten ondersteunen ambtenaren en helpen hen bij het up-to-date blijven op het vlak van duurzaam bouwen en renoveren.

De Limburgse gemeenten spelen ook op een andere manier een voorname rol in het behalen van de Limburgse klimaatambitie. Met hun eigen voorbeeldprojecten wijzen ze de burger de weg naar een duurzamere toekomst. Een toekomst die we samen moeten maken, en waarin zowel Dubolimburg als de provincie Limburg een stuwende rol in zullen blijven spelen.

Veel leesgenot,

Ludwig Vandenhove
gedeputeerde van
Duurzaamheid
en Leefmilieu
voorzitter
vzw Dubolimburg

Ine Schils
directeur
vzw Dubolimburg

ONTZORGING VOOR PARTICULIEREN

Eerste Hulp Bij Duurzaam Bouwen ontzorgt (ver)bouwende particulieren: we adviseren en begeleiden Limburgers bij hun particuliere (ver)bouwproject. Er zijn vier formules op maat:

Quickscan voor alle vragen over isoleren, ventileren, hernieuwbare energie enzovoort
Huisdokterbezoek bij grondige renovatie met aansluitend een **Renovatie rapport**
Bouwplanadvies voor nieuwbouwwoningen
Infosessies voor geïnteresseerde (ver)bouwers over zeven duurzame thema's

Dankzij de steun van de provincie Limburg, Infrac en de 40 partnergemeenten kunnen de Limburgers genieten van dit voordelig adviesaanbod duurzaam bouwen.

1. Advies en begeleiding

Meer dan 500 particuliere adviezen in 2017

Dubolimburg adviseert Limburgse particuliere verbouwers op maat. In 2017 gaven we maar liefst **506** adviezen waarvan **357** Huisdokterbezoeken en **139** Quickscans.

1000ste Huisdokterbezoek

Het adviesaanbod voor particulieren – Eerste Hulp Bij Duurzaam Bouwen – is een voltreffer. De Huisdokterformule blijft het paradepaardje: de expertise van onze bouwspecialist wordt op prijs gesteld door een steeds groeiend aantal Limburgse verbouwers. Begin december mochten we het **1000ste Huisdokterbezoek** vieren. Vanuit de snel groeiende database kunnen we deze (ver)bouwers gericht contacteren bij infosessies en renovatiebegeleidingscampagnes.

Renovatie rapport: een succes

In 2017 werd het **Renovatie rapport** geïntroduceerd. In dit uitgebreid rapport wordt het persoonlijk advies van de huisdokter neergeschreven én vindt de verbouwer een heleboel **specifieke informatie** over relevante wetgeving, premies en technische fiches.

Het is een naslagwerk dat ze kunnen raadplegen gedurende hun verbouwing en dat helpt om goed geïnformeerd aan de gesprekken met architecten en aannemers te beginnen.

Het renovatierapport wordt positief onthaald. In 2017 vroegen **211** eigenaars een renovatierapport aan met daarin hun persoonlijke advies.

471 deelnemers voor infosessies

Sinds februari 2017 promoot Dubolimburg de infosessies van Infrax en de provincie Limburg. We helpen de Limburgse gemeenten bij de organisatie van deze sessies. In totaal werden er in 2017 **38 infosessies** / BouwTeam cursussen georganiseerd, goed voor **471** deelnemers.

Aantal georganiseerde infosessies per thema	
Zonnepanelen	12
Verwarming	7
Warmtepompen	5
BouwTeam Renovatie	5
Dakisolatie	4
BouwTeam Nieuwbouw	3
Gevelisolatie	1
Slank Je Energiefactuur Af	1

Dubolimburg op Limburgse bouwbeurzen

Dubolimburg geeft elk jaar advies op de **Bouwinnovatiebeurs** in de Hasseltse Ethiasarena. Samen met onze partners gaven we tussen 20 en 29 januari 2017 (zes beursdagen):

177 technische adviezen (isoleren, ventileren, verwarmen)

57 premieadviezen

37 adviezen over de Duwolim(plus)lening

Tijdens het **Energieweekend** van Centrum Duurzaam Bouwen in **Heusden-Zolder** geeft Dubolimburg op haar stand advies aan particulieren. In totaal betekende dit:

51 planadviezen

47 premieadviezen

9 adviezen over de Duwolim(plus)lening

2. Collectieve ontzorging

Renoveren in groep heeft tal van voordelen: een betere begeleiding, minder organisatorische zorgen, een lagere kostprijs. Dubolimburg startte in 2017 met de voorbereiding van de **Renovatiebegeleiding** die Limburgers met renovatieplannen op een objectieve manier ondersteunt zelfs nog vóór de werken.

Werfgoed

Werfgoed is één van de tien proeftuinprojecten woningrenovatie van het Agentschap voor Ondernemen en Innoveren. Binnen Werfgoed groeperen we bestaande woningen per type om ze collectief te renoveren en versneld **energieperformant** te maken. De bewoners genieten een **integrale ondersteuning** tijdens het hele proces. De opgedane ervaring wordt gebruikt voor het ontwikkelen van een **blauwdruk** voor de (collectieve) totaalrenovatie van particuliere woningen die in 2018 verder wordt uitgerold.

Eerste resultaten

Vanuit de begeleidingstrajecten van Werfgoed werd in **Hasselt** een collectieve renovatiebegeleiding opgestart. De groep **gevelrenovatie** en een tweede groep rond **dakisolatie** werden gevormd dankzij de gebundelde

inspanningen van Dubolimburg en de stad Hasselt. Sinds medio 2017 worden 57 eigenaars uit Hasselt begeleid bij deze energetische verbeteringen aan hun woning.

De eerste deelnemers aan de cluster van Hasselt bezochten enkele gevelisolatiewerken samen met de architecten van Dubolimburg

Ook in Hamont-Achel, Bilzen, Dilsen-Stokkem, Maasmechelen, Lommel en Houthalen-Helchteren worden in 2018 campagnes opgestart.

De Renovatiebegeleiding van Dubolimburg helpt particulieren bij de uitvoering van duurzame renovatiewerken aan hun woning. We helpen verbouwers met de juiste **technische** oplossing, zoeken een geschikte **aannemer** en we bieden ondersteuning bij het aanvragen van **premies**. Renovatiebegeleiding kan gratis opgestart worden vanaf een groep van 10 deelnemers in een gemeente dankzij de Burenpremie van de netbeheerders.

Marjolein Eerdeken (bewoner residentie Sint-Jan)

Appartementen

Oudere appartementsgebouwen voldoen meestal niet aan de huidige energienormen en verplichtingen. Als de Vereniging van Mede-eigendom het gebouw wil renoveren, dan ondersteunt Dubolimburg appartementseigenaars, syndici en VME's bij hun duurzame renovatie. Wij zorgen voor **objectief**, onafhankelijk en professioneel advies **op maat** van elk appartementsgebouw.

Renoveren is een **technische** aangelegenheid. Bij appartementen – met gemeenschappelijke eigendom en verschillende belangen – is dat nog wat complexer. Het is dus van groot belang dat er van een **globaal** en **onafhankelijk advies** wordt vertrokken.

De stad Hasselt en Dubolimburg startten met dit adviestraject in 2016. Dankzij de begeleiding van Dubolimburg zijn reeds 5 van de 11 residenties gestart met de voorbereiding van de renovatie.

Hetzij

- opmaken **haalbaarheidsstudie**
- aanstellen **architect**
- opvragen **offertes**
- vervanging gemeenschappelijke **gasketel**

3. Financiële ontzorging

Duwolim(plus)

Duwolimplus – de Limburgse uitbreiding op de Vlaamse Energielening – helpt particulieren bij hun duurzame renovatie. Limburgers die hun woning willen renoveren kunnen tot maximaal 40.000 euro ontlenen aan een rentevoet tussen 0 en 2%.

De lening blijkt jaar na jaar een groot succes. In totaal werden in 2017 **641** Duwolimpleningen afgesloten voor een totaalbedrag van 5 018 182,67 euro. **273** Limburgers leenden extra via Duwolimplus, goed voor een totaalbedrag van 3 395 959,91 euro.

Welke ingrepen worden door Duwolim (mede) gefinancierd?

Zonnepanelen	526.000 €
Zonneboiler	79.715 €
Ramen	1.829.831 €
Muurisolatie	342.955 €
Keldervloerisolatie	22.590 €
Dak & zolder	1.791.919 €
Warmtepomp	72.888 €
Centrale Verwarming	619.370 €
Totaal	5.591.522 €

ONTZORGING VOOR OVERHEDEN

Lokale besturen kunnen in belangrijke mate bijdragen aan het verduurzamen van onze provincie. Dubolimborg helpt de Limburgse gemeenten zowel met het renoveren van hun patrimonium als bij het realiseren - van hun Bijna Energieneutrale (BEN) nieuwbouwprojecten.

Dubolimborg heeft het afgelopen jaar 17 projecten van publieke of semi-publieke bouwheren geadviseerd. Inhoudelijk is de maatstaf duurzaam bouwen dé leidraad. Het advies behelst afhankelijk van de fase en de ambitie van het project onderstaande aspecten:

- Het begeleiden van de bouwheer bij het bepalen van de duurzaamheidsambitie.
- Het introduceren van en begeleiden bij het gebruik van de Vlaamse duurzaamheidsmeters, naargelang het type project.
- Het uitschrijven van een duurzaamheidsadvies en het verwerken ervan in de projectdefinitie van het project.
- Evaluatie van het criterium duurzaamheid bij het jury- en gunningsoverleg.

Een gezamenlijke **enquête** van de steunpunten over de projectadviezen aan lokale overheden gaf aan dat het onafhankelijke advies van de steunpunten voor de lokale besturen een belangrijke ondersteuning is in de realisatie van een duurzaam bouwproject. 92% van de respondenten gaf aan dat de ondersteuning van het steunpunt een **extra motivatie** is om een BEN project te realiseren. Met slechts één uitzondering gaven alle respondenten aan dat het advies voldeed aan hun verwachtingen. Bij verschillende projecten heeft advies gezorgd voor een **verbetering** van de **ambitie** o. m.:

- een effectieve verhoging van het **ambitieniveau**.
- maatregelen om het **K-peil** of **E-peil** te verbeteren
- verbeterde **luchtdichtheid**

Belangrijke vaststelling

Uit rechtstreekse feedback van reeds geadviseerde woonzorgprojecten blijkt dat organisaties alsmaar meer het nut ervan in zien om beter te isoleren dan de norm om op die manier de warmtebehoefte te beperken en het comfortniveau te verbeteren. Zo besparen ze op de jaarlijkse energiekosten én op de investeringskost van de installaties.

1. Woonzorgcentra

DUURZAAM VAN BIJ DE START

Een duurzaam en energiezuinig Woonzorgproject start met een correcte en logische **inplanting**. De provincie Limburg stimuleert en subsidieert projecten waarin de relatie wonenzorg centraal staat. Dubolimburg geeft objectief **advies** en **begeleiding** op maat van elk afzonderlijk project. Met als bedoeling: het bereiken van een **hoger ambitieniveau** dan de geldende, wettelijk verplichte norm.

De adviesrapporten omvatten raadgevingen op het vlak van energie, transport, water, ecologie, materiaalgebruik, comfort en innovatieve technieken.

Dubolimburg adviseerde in 2017 in totaal 11 Limburgse woonzorgprojecten, goed voor 156 woonentiteiten

2. Provinciedomein Nieuwenhoven

NIEUW DUURZAAM BEZOEKERSCENTRUM

Op het provinciedomein **Nieuwenhoven** wordt in het najaar van 2018 een gloednieuw **bio-ecologisch bezoekerscentrum** opgetrokken. Het duurzame, **energie-neutrale** gebouw vormt een onthaalpoort van waaruit de bezoeker de weg vindt naar het domein, taverne, speeltuin, bos en vijver. Naar verwachting zal het gebouw in het najaar van 2019 in gebruik worden genomen.

Doorgedreven energiezuinig

Het nieuwe gebouw zal doorgedreven energiezuinig zijn: het gebouw heeft een laag E- en K-peil dankzij de dikke **isolatieschil** in combinatie met een doorgedreven **luchtdichtheid**. "Het gebouw scoort minimaal 25% beter dan andere nieuwe overheidsgebouwen die volgens de verplichte BEN (Bijna Energie Neutraal)-norm worden gebouwd," zegt Ludwig Vandenhove. "De belangrijkste dakvlakken geven uit op het zuiden waardoor er plaats is voor zonnepanelen. De daken bieden ruimte om achteraf, indien nodig, nog meer panelen aan te brengen. Op deze manier kan het gebouw in stappen evolueren van een bijna energie neutraal gebouw tot een **energiecentrum** dat de hele site van elektriciteit voorziet."

Dubolimburg zorgt voor focus

Dubolimburg is van in de conceptfase betrokken bij het ontwerp van het nieuwe bezoekerscentrum.

Concreet zorgden we voor:

- een **schetsontwerp** dat als basis diende voor de selectie van het ontwerpteam.
- een sterke focus op duurzaam en energiezuinig bouwen door deze **criteria** mee op te nemen in de **gunningsvoorwaarden** bij de opmaak van het bestek
- de keuze van een **ontwerpteam** in samenspraak met een jury van deskundigen
- het bewaken van de **kwaliteitscriteria** door intensief overleg te initiëren met en binnen het bouwteam

3. ESCOLIMBURG2020

20 MILJOEN EURO ENERGIE-INVESTERINGEN

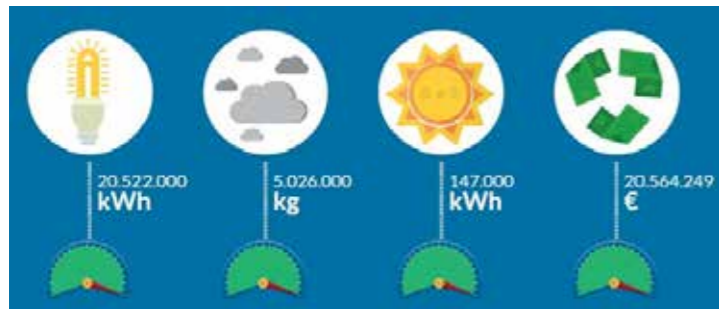
In 2017 werd het Europese project ESCOLIMBURG2020 afgerond. Maar liefst 46 Limburgse gemeentelijke gebouwen, samen goed voor meer dan 20 miljoen euro aan energie-investeringen, werden energetisch gerenoveerd in het kader van het ESCOLIMBURG2020-project. Deze unieke samenwerking tussen de provincie Limburg, Infrac en Dubolimburg resulteerde – mede dankzij Europese steun - in een energiebesparing van 20 522 MWh en een verminderde CO₂-emissie van 5 000 ton per jaar. Tegelijk werd ook de werkgelegenheid in de Limburgse bouwsector aangewakkerd. De resultaten en werkwijze werden gebundeld in een eindbrochure ter inspiratie van overheden en organisaties.

Resultaten

ESCOLIMBURG2020 betekende:

- 20.522.000 kWh bespaarde energie
- 5.026.000 kg CO₂-emissie die vermeden werd
- 147.000 kWh aan opgewekte hernieuwbare energie
- 20.564.249 euro aan investeringen ten goede van (Limburgse) economie

Zie ook www.escolimburg2020.be.

BERINGEN

5.000 ton minder CO₂ door renovatie van gemeentegebouwen

BERINGEN

Energiezuinig dankzij ESCOLIMBURG2020

In cc Casino Beringen werden de resultaten voorgesteld van ESCOLIMBURG2020 (Energy Service Company), een in 2013 opgestart samenwerkingsinitiatief tussen de provincie Limburg, Infrac en Dubolimburg voor de energetische renovatie van het gemeentelijk patrimonium. Niet toevallig in cc Casino: het is het grootste (2,1 miljoen euro) van de 46 projecten. «Het gebouw uit 1950 wordt volledig gerenoveerd», zegt een teverden burgemeester Maurice Webers (sp.a). «Daken en ramen werden vernieuwd, een nieuwe stookinstallatie geplaatst, collectoren en leidingen werden vervangen, een nieuw sanitair blok gebouwd en ventilatie geïnstalleerd. Het gaat om een totaal aanpak, waar vroeger vaak ad hoc maatregelen genomen werden.» Het aardgasverbruik verminderde met 23 procent en de kosten voor aardgas daalden met 29 procent of 10.000 euro. Voor alle projecten samen is een energiebesparing gerealiseerd van meer dan 20.500 MWh of het jaarverbruik van 6.000 gezinnen en een verminderde CO₂-uitstoot van 5.000 ton per jaar of 1.700 gezinswoningen. Met de Europese steun van het Intelligent Energy-programma werd de energie-efficiëntie van 46 bestaande gemeentelijke gebouwen in Limburg verhoogd, voor een totale energie-investering van 20,5 miljoen euro. Bovendien werd de werkgelegenheid in de Limburgse bouwsector aangewakkerd. Netbeheerder Infrac ondersteunde de Limburgse gemeenten bij de uitvoering van de projecten: isolatie, schrijnwerk, verwarmingsketel, ventilatie, verlichting en hernieuwbare energie. ESCOLIMBURG2020 zal vermoedelijk navolging krijgen in andere Europese landen. Meer info op de website www.escolimburg2020.be. (PVM/B)

Dubolimburg vzw geeft advies en begeleiding aan particulieren en overheden wat betreft duurzaam bouwen en renoveren. Onze service is zowel individueel en op maat als collectief. We houden de vinger aan de pols van de steeds evoluerende bouwsector en blijven nieuwe initiatieven ontwikkelen om ons aanbod permanent te versterken en te verbeteren.

Colofon

FOTO'S
Dubolimburg, RAZZI

REDACTIE
Dubolimburg

VORMGEVING
Luc Schreurs

DRUK
Provincie Limburg

Dubolimburg bedankt haar partners

EN AL ONZE LIMBURGSE PARTNERGEMEENTEN

Dubolimburg

GreenVille

Centrum-Zuid 1111

Houthalen-Helchteren

T 011 39 75 75

info@dubolimburg.be

www.dubolimburg.be

